

FERİT EDGÜ

AV

♥
CAN

ÖYKÜ





Ferit Edgü
AV

Can Yayınları: 1661
Türk Edebiyatı: 478

© Ferit Edgü, 2007
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2007

1. basım: Sürek Yayınları, 1967
Can Yayınları'nda 1. basım: Eylül 2007

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gülay Yıldız
Düzelti: Fulya Tükel

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-0849-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Ferit Edgü
AV

ÖYKÜ

CAN YAYINLARI

FERİT EDGÜ'NÜN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI

YARALI ZAMAN / *anlatı*

BULUŞMALAR / *deneme*

ÇIĞLIK / *öykü*

BİR GEMİDE / *öykü*

DO SESİ / *öykü*

EYLÜLÜN GÖLGESİNDE BİR YAZDI / *roman*

İŞTE DENİZ, MARİA / *öykü*

Ferit Edgü, 1936'da İstanbul'da doğdu. İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nde başladığı öğrenimini Paris'te sürdürdü. 1976-1990 yılları arasında, kurucusu olduğu Ada Yayınları'nda, çağdaş Türk ve dünya yazarlarının, şairlerinin yapıtlarını yayınladı. Edebiyatın çeşitli alanlarında ürünler verdi. *Bir Gemide* adlı kitabıyla 1979 Sait Faik, *Ders Notları* ile 1979 Türk Dil Kurumu, *Eylülün Gölgesinde Bir Yazdı* ile 1988 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü aldı. *Hakkâri'de Bir Mevsim* romanından uyarlanan ve Erden Kıral'ın yönettiği film, Berlin 33. Film Festivali'nde, aralarında Gümüş Ayı'nın da olduğu 5 ödül kazandı. Romanları, öyküleri, denemeleri Japonca ve Çince dahil birçok dile çevrildi.

İÇİNDEKİLER

Birinci Basıma Önsöz 11

KARANLIKTA

Yitik Gün	15
Havana	25
Kötü	32
Karanlıkta.....	38
Durum.....	43
Aşağı, Aşağı.....	49
Yoğun.....	55

AV

Köpeğin Isırdığı Kriptozoolog	61
Yargıç Karak	76
Av	93

(Yeni Baskıya Ek)

BİR ORTAÇAĞ ÖYKÜSÜ

Celladın Ölümü	107
----------------------	-----

*Uzakta ve yakında geçen günlerin
üstüne gölge düşürmediği dostluğu,
elime ilk kalem aldığım günlere uzayan*

VEDAT GÜNYOLA

BİRİNCİ BASIMA ÖNSÖZ

Bu kitapta bir araya gelen on öykü, 1953-1967 yılları arasında yazdıklarımdan bir seçmedir. Aradan geçen zamanın ve kurtulmak istenen bir geçmişin zorunlu kıldığı bir seçme. Bir süre sonra, bu kitaba almadığım öyküler gibi, bunların da, bugün kendilerinde bulduğum anlamı yitirmeleri, başka bir deyişle eskimeleri olmayacak şey değildir. Ya da bunun tersi: Bugün onlara vermediğim anlamı, olayların, görüşlerin gelişmesiyle kazanabilir, böylece yeni bir boyut elde edebilirler. Her sanat yapıtının ortak yazgısıdır bu. Bu konuda benim ne bir umudum ne de bir umutsuzluğum var. Onları, beylik bir deyişle zamana bırakıyorum.

Bu değişik zamanlarda, yerlerde, koşullarda yazılmış öyküleri yan yana getirecek bir ortak yanları var mı? Bu soruya kesin bir cevap veremeyeceğim. Yalnızca, kitabın ikinci bölümündeki öykülerin, uzun bir süre geçerliliğini yitirdiğine inandığım “anlatma”yı yeniden, bir kez daha denemek için yazıldıklarını belirtmem gerek. İçinde yaşadığımız dünyada düş gücünün gün geçtikçe yok olmakta olduğuna, bu olgunun birçok yerde kişiliğin oluşumunu engellediğine inanarak yazılmış bu kurgusal

(fictif) öykülerin, anlatış yönünden, görüleceği gibi hiçbir yeniliği yoktur. Onları, elimden geldiğince kişiliği olmayan bir deyiş içinde yazmaya çalıştım. Bu garip olaylar, can çekişmekte olduğuna inandığım ak kuğunun (sanatın), bende yansıyan son düşlerinden, sanrılarında birkaçıdır. Ama kuğunun ölmesiyle her şey ölecek değildir, sanatın mutlak ölümsüzlüğüne inanan bazı saf kişilerin sandığı gibi. Tam tersine, insanoğlu yeni bir mevsimde, içinde yaşadığı çelişkilerden yararlanmasını bilirse, ortaya birbirinden güzel, birbirinden derin ve anlamlı binlerce ak ya da kara kuğunun düşünüyü, gerçekliğini koyabilir. Toplumsal koşulların ağırlığı altında unutulan, bir kıyıya atılan, “düşsel” ya da “kurgusal” olan da, o zaman, yeniden tüm özgürlüğü, tüm bağımsızlığı içinde belirebilir. Gerçeğin içindeki düş, düşün içindeki gerçekle el ele yürüyen yaratıcı istem, ancak o zaman dar sınırların içinden kurtulmayı başarabilir. Kanımca, umutsuzluğun, karamsarlığın tek panzehiri de budur.

Son olarak, okuyucuya tek bir gerçekçiliğin olmadığını, bu kitaptaki öykülerin de, bu gerçekçilik yollarından birinin öğrenimi süresince yazıldıklarını anıtmak isterim.

Kanlıca, 10 Ağustos 1967

KARANLIKTA

YİTİK GÜN

Karım sabahleyin hırsla çekti üstümden yorganı.

“Geç kaldın” dedi.

“Olabilir” dedim.

Yüzüme baktı: kızgın.

“Bugün işe gitmesem mi?” dedim.

“Zırvalama” dedi.

“Ama sıkılıyorum, dedim. Her Tanrı’nın günü...”

“Uzatma. Kahven hazır. Hadi kalk.”

Sade kahveyi içip (her sabah hiçbir şey yemez, yalnızca bir sade kahve içerim) dışarı çıktım.

Ağaçların arasından dolana dolana gelen denizin hışırtısını duydum. Çakıllara çarpıyordu dalgalar. Yavaşça. Deniz hafif dalgalı olmalıydı. Gök bulutsuzdu. Bakmadım, ama mutlaka böyleydi. Yüzümü hafif bir serinlik okşuyordu – diriltici.

İşe en azından bir yarım saat geç kalmışımıdır. Gitsem, şef tepeden tırnağa süzer: Hiç değilse bugün erken gelseydin, der. Aybaşı olduğunu...

Aybaşı olduğunu unuttur muyum? İmzayı atıp parayı alacağım. Kasadaki sarı saçlı, miskin, evde kalmış kızın uzattığı, üstünde *Ahmet Hırçın* yazılı zarfın içinde, kuruşu kuruşuna 167 lira 95 kuruş vardır.

“Para bilmem neme, gitmeyeceğim bugün işe”

dedim kendi kendime.

Yolu değiştirip deniz kıyısına indim.

Kıyıda bir kadın vardı. Çamaşır yıkıyordu. Yanına yaklaştığımda gördüm: Bacakları açılmış, donu görünüyordu. Őilebezinden pembe bir don. Anamın donları da Őilebezindendi, ama pembe değillerdi. Birden bunu ansıdım.

Ayakta dikilmiş, bir ona (kadına), bir denize bakıyordum. Kalktı, yıkadığı çamaşırları çakılların üstüne sermeye başladı. Her amaşırın üstüne, büyükçe, temiz bir taş koyuyordu. Serdiği çamaşırların hepsi (baktım) kadın amaşırıydı. Ancak işini bitirdikten sonra benim varlığımın farkına vardı. Uzaktan, uzun uzun, gözünü kırpmadan baktı. Sonra yanıma geldi.

“İçin yok mu senin?” dedi.

“Var” dedim.

“Her sabah ne diye damlıyorsun yleyse?” dedi.

“Yanlışın var” diyecek oldum.

“Dn sabah da karşıma oturup baldırlarımı seyreden sen değil miydin?” dedi.

“Hayır” dedim.

“Utanma” dedi.

(Kızarmış mıydım?)

“Utanmak değil” dedim. Ve buraya ilk kez geldiğimi, onun baldırlarını filan da seyretmediğimi söyledim.

Güldü.

“İyi, dedi. Dediğin gibi olsun.”

Susuştuk. Bir an durup gözlerimin içine baktı. Sonra eliyle belirsiz bir yeri göstererek, “Ben orada, ileriki kulübede oturuyorum, dedi. Orada, görüyorsun değil mi? Ağaçların ortasında.”

“Evet, görüyorum” dedim. Oysa hiçbir Şey gördü-

ğüm yoktu. Salt koyu orman yeşilliği, bir de onca yeşilin içinden eflatun çiçekli bir ağaç. Yalnız bunları gördüm. Ama, “Evet” dedim. Sonra, “Orada mı?” dedim, elimle belirsiz bir yeri göstererek.

“Evet” dedi.

Sonra dönüp çamaşırlarına bir kez daha baktı. Bir sözcük daha söylemeden, eteklerini kaldıra kaldıra, bir genç kız canlılığıyla eflatun çiçekli ağaca doğru yürüdü (sanıyorum).

Denize baktım. Hafif dalgalıydı. Dalgalar kıyıya doğru birbiri ardı sıra geliyorlardı. Sonra geldikleri gibi, artlarında hafif bir hışırtı bırakarak çekiliyorlardı. Bir zaman bu düzene daldım. Çakılların üstüne oturmıştım. Serin. Göğü bulutsuz sanmıştım ya, değilmiş. İlerde, tâ denizin gökle birleştiği yerde bir yığın ak bulut vardı. Pamuk tarlası. Gökte pamuk tarlası. Fıskırmış pamuk çiçekleri yeşil ağaçların üstüne doğru geliyordu. Kıvrandım.

Ceketimi çıkardım, çakılların üstüne gelişigüzel atıverdim. Boyunbağımı gevşettim. Rahat bir soluk aldım. Sırtımı denize dönüp ağaçlığa doğru baktım. Ağaçlar hafif hafif dalgalanıyordu. Eflatun çiçekli ağaç, onca salınan yeşilliğin içinde dimdik, onca yeşillikten sıyrılmış, kapısını daha hiçbir insanoglunun açmadığı apayrı bir evren gibi duruyordu. Buna benzer saçma sapan şeyler düşündüm. Sonra: *Şimdi beni bekliyordur orada. Pembe donlu kadın.* Gömleğimi, pabuçlarımı çıkardım. Bir yandan soyunurken bir yandan da şefi düşünüyordum: İt diyor, saat beşte damlar.

Saat beşte damlayacağım elbet. Bu benim hakkım. Üstünde Ahmet Hırçın yazılı zarfı almam – içinde kuruşu kuruşuna 167 lira 95 kuruş olan. Bir aylık çalışmanın karşılığı. Ev kirası. Üst-baş. Yemek-iç-

mek. Hepsi bunun içinde.

Gerisini düşünmedim. Ve hiçbir şey düşünmedim. Deniz kıyısında yürüyordum. Durdum. Yeniden, bir kez daha göğe baktım. Güneş yükselmişti. Soyundum. Denize koştum.

Ayaklarım köpüklere değdi. Biraz daha yürüdüm. Bacaklarımdan bedenime bir soğukluk yürüdü. Atı lıverdım suya. Soğuktu. Karşıdan ak pamuk tarlalarını geliyordu. Onlara doğru yüzmeye başladım.

Kıyıda, çakılların üstüne uzandığımda güneş tam tepemdeydi. Donumu çıkarıp sıktım. Gömleğimle pantolonumu giyip eflatun çiçekli ağaca doğru yürüdüm.

Maviydi gözleri; açık cam mavisi. Yüzümdeydi açık cam mavisi gözleri. Soruyordu:

“Yüzdün mü?”

Başımı salladım: Evet.

“Titriyorsun, dedi. Ceketin nerde?”

“Orda, dedim. Çakılların üstünde bıraktım.”

Kulübeye girdik. Bir çulun üstüne sofrasını kurmuştu bile.

“Çök” dedi.

Çöktüm.

Ekmeği ortasından ayırıp bir parçasını bana uzattı. Önümdeki tabakların birinde yeşillik vardı. Öbüründe balık.

Testiyi başına dikip daha yemeğe başlamadan, lukur lukur su içti.

“Rakı olmalıydı ha?” dedi.

“Ya” dedim.

Ellerimi, ılık bacaklarının arasına koydum, sıktım.

“Ya” dedim. Gözlerinin içine bakarak. İstekli.

“Oynama, dedi. Yemek yerken oyun olmaz.”

Çektim elimi. Büyük bir iştahla yiyordu yemeğini. Seyrediyordum onu. Birden kendisine bakmakta olduğumu sezinledi.

“Bana bakacağına önündekileri ye” dedi.

Bir balık aldım. Ekmekten bir parça kopardım.

“Yeşillikten de ye. İştah açar. Böylesini başka yerde bulamazsın. Bu sabah ellerimle topladım.”

Bir tutam da yeşillikten aldım. Çoktan doymuştum.

“Yesene” dedi.

“Doydum” dedim.

“Amma da boğazsızmışsın” dedi.

Yemek yemekten tiksindiğimi söylemek istedim, ama söylemedim. Yalnız, “Kaldır şu tabakları” dedim.

“Önce sen şu saçlarına bak” dedi.

Parmaklarımla geriye attım saçlarımı. Daha kuru-mamışlardı.

“Deniz soğuk muydu?” dedi.

“Soğuktu” dedim.

Tabakları topladı, dışarıda, kapının önüne bırakıp döndü.

Yanıma gelir gelmez, belinden tutup kendime doğru çektim. Yere düştük. Başı testiye çarptı yere düşerken. Testi kırılmadı, ama içindeki bütün su döküldü. Hasırın üstüne yayıldı.

“Rakı olsaydı ha?” dedi.

“Ya” dedim.

“İçer misin?” dedi.

“İçmez miyim?” dedim.

Uzandım boynundan öptüm.

“Benimki her akşam bir yirmi-dokuzluk yuvarlardı” dedi.

“Kim?” dedim.

“Benimki. Balıkçı kocam. Tanımaz mıydın?”

Entarisinin düğmelerini çözdüm.

“Hayır, dedim. Tanımam.”

Sol elime baktı. Sol elimin yüzükparmağına.

“Sen de evlisin demek” dedi.

“Evet” dedim.

“Karın bizi böyle görse kim bilir n’apar?” dedi.

“Hiç, dedim. N’apacak?”

“Hiç olur mu? Beni bırakıp gider. Zaten bugünlerde dırlanıp duruyor. Seni bırakıp gideceğim, diyor. Yalnız kalacaksın, diyor. Köpekler gibi, diyor. Yalnız, yapayalnız kalacaksın.” O bunları bağırırken, ben, köpekler gerçekten yalnız mı, diye düşünüyorum. Sonra: Beni bırakıp nereye gidebilir? Sonra: Giderse gider. Git. Def ol git. Nereye istersen git. Canın nereyi çekiyorsa git. Def ol. Bir daha da geri dönme. “Yaşa billahi” dedi.

“Hiç, dedim. Görürse görsün. N’apabilir?”

Omuzlarımdan tutup üstünden kaldırdı.

“Ama...” dedim.

“Ne aması?” dedi.

“Hani...” dedim. Entarisinin düğmelerini ilikleli. Sorumu duymamış gibi, “Benimki her akşam bir yirmi-dokuzluk içerdi, dedi. Bana da içirirdi. Balıkçı kocam.”

“Nerede şimdi?” dedim.

“Gitti, dedi. Kayığa atlayıp bir sabah balığa çıkmıştı. Üç aydır balıkta. Daha dönmedi.”

Güldüm,

“Ölmüştür” dedim.

“N’apım” dedi. Omuzlarını silkti. Umursuz. “Ölürse ölsün.”

Baktım: Gözleri maviydi. Cam mavisi. Işıl ışıl. Bomboş. Depderin.

“Ben çamaşırları toplamaya gidiyorum” dedi.

“Ben burda bekleyeceğim” dedim.

Ağaçların arasında yitiverdi bir anda.
Kulübeye girdim. Yere, hasırın üstüne uzandım.
Gözlerim tavanda. Tavanda bir hevenk mısır asılı,
Yanında, sarı bir kış kavunu. Ham. Kesilse nasıl acı-
dır kim bilir. Yanımdaki küçük testiği aldım. Başıma
diktim. Su buz gibiydi.
Şimdi burda, yanibaşımda olmalıydı, dedim kendi
kendime. Sert, büyük, diri göğüsleri. Gözleri. Yanık
yüzü. (Karım: soluk ve hastalıklı.)
Kalktım dışarı çıktım. Ağaçların arasında yitiver-
dim ben de.

Deniz kıyısında çakılların üstünde oturuyordu.
Çamaşırlarını toplamış. Çevresinde biriken çocuk-
larla konuşuyordu (sanıyorum).
Yanlarına gittim.
“Ne geldin?” dedi.
(Çocuklar beni görünce gülmelerini kestiler.)
“Geldim işte, dedim. Sen gelmeyince... Ne yapay-
ım?.. Çok bekledim, sıkıldım. Ben de geldim”
dedim.
Çocuklar denize koşuştular.
Yanına oturdum. Saçlarından tutup yüzünü yüzüme
çevirdim, öptüm. Çocuklar bize bakıp güldüler.
“Hadi, dedi. Al ceketini de eve gidelim.”
“Yok, dedim. Burası güzel.”
“Burada olmaz, dedi. Çocuklar var. Hem balıkçı
kocam gelir bir de bakarsın.”
O öldü, gelemez artık, diyemedim yeniden.
“Hadi” dedi.
Elinden tuttum. Ağaçlıklara doğru yürüdük.

Giderken ceketimi almayı unutmuşum. Dönüşte
uzun zaman aradım: Hava kararmıştı. Bulamadım.
Güneş batmıştı. Ufuktaki kızılılık da yitmek üzerey-

di. Kalkıp fabrikaya gitmeli, diye düşündüm. Aylığı almalı. Götürüp karıma vermeli. Hiçbir şey düşünmeden yatıp uyumalı.

Başım dönüyordu. Yorgundum. Eflatun çiçekli ağaçtan yana baktım. Her yan kapkaranlıktı. Hiçbir şey görünmüyordu.

Fabrikanın bekçisi, “Hayrola?” dedi.

“Hiç, dedim. Aylığı almaya gelmiştim de.”

“Dün almamış mıydın?” dedi.

Dün? Dün aybaşı değildi ki... Nasıl alabilirim dün – Cevaplamadım.

“Kimse yok mu?” dedim.

“Yok” dedi başını iki yana sallayarak Yelek cebinden saatini çıkarıp kurdu. “Bu saatte kim olur?” dedi.

“Hadi eyvallah” dedim.

“Güle güle” dedi ardımdan garip garip bakarak.

Eve varmadan kahveye uğradım. Anastas’la pırafaya oynadık. Oyunun yarısında mızdı:

“Tıpkı dünkü gibi, dedi. Kuruyorsun kâğıdı. Her oyun aynı kâğıtlar.”

“Ama dün pırafaya oynamadık ki Anastas, dedim. Ne dün, ne evvelsi gün. Belki bir haftadır uğramıyorum kahveye.”

“Dalgayı bırak, dedi. Dün burada, bu masada oynadık. Bu saatte.”

“Dalgacı Anastas” dedim.

“Dalgacı Ahmet, dedi. Hep aynı kâğıtlar, hep aynı numaralar.”

“Uydurma” dedim.

“Dün de, bugün de aynı numara” dedi. Masaya vurup kalktı.

Hep aynı... Dün de bugün de...

Anastas’ın ardından ben de kalktım.



FERİT EDGÜ

AV



ÖYKÜ



Bu garip olaylar, can çekişmekte olduğuna inandığım ak kuğunun (sanatın), bende yansıyan son düşlelerinden, sanrılarından birkaçıdır. Ama kuğunun ölmesiyle her şey ölecek değildir, sanatın ölümsüzlüğüne inanan bazı saf kişilerin sandığı gibi. Tam tersine, insan oğlu yeni bir mevsimde, içinde yaşadığı çelişkilerden yararlanmasını bilirse, ortaya birbirinden güzel, birbirinden derin ve anlamlı binlerce ak ya da kara kuğunun düşünüyü, gerçeğini koyabilir.

Av'da bir araya gelen on öykü, **Ferit Edgü**'nün 1953-1967 yılları arasında yazdıklarından bir seçme. Aradan geçen zamanın ve kurtulmak istenen geçmişin zorunlu kıldığı bir seçme. "Celladın Ölümü" öyküsüyle genişletilmiş olarak yeniden okuyucuyla buluşuyor. *Av*'daki öyküler, gerçeğin içindeki düşün, düşün içindeki gerçeikle el ele yürüyen yaratıcılığın ürünleri...

KAPAK RESMİ: JOAN MIRÓ

ISBN 978-975-07-0839-8



9 789750 708398

<http://www.canyayinlari.com>